

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана історичного факультету
проф. Сіромський Р.Б.
30 серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НОВІ ВИМІРИ СУЧАСНОГО СОЦІОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ

Освітній рівень: **Магістр**

Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність: **054 Соціологія**

Освітня програма: **Соціологія**

Факультет: **Історичний**

2023-2024 навчальний рік

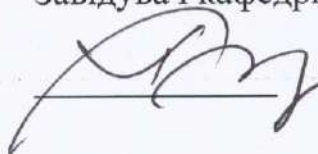
Робоча програма навчальної дисципліни «Нові виміри сучасного соціологічного знання» для студентів першого курсу магістерської програми за спеціальністю 054 Соціологія.

Розробник: Черниш Н.Й., професор кафедри соціології, доктор соціологічних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол від 28 серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри соціології

 проф. Пачковський Ю.Ф.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3.5	Галузь знань 05 – соціальні і поведінкові науки (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 054 - соціологія (шифр і назва)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – додаток до дипломної роботи (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 105		2 -й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5.75	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		36 год. год.	
		Практичні, семінарські	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		69 год.	
		Індивідуальні завдання:	
26 год.			
Вид контролю:			
іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (36:69) 0.52.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Нові виміри сучасного соціологічного знання» є нормативною навчальною, яка вивчається студентами-магістрами першого року навчання спеціальності 054 «Соціологія». Навчальний курс розрахований на 105 годин і вивчається в другому семестрі магістратури в обсязі 3,5 кредити ЄКТС. У структурі годин курсу виокремлено такі складові: аудиторні години - 36 (лекції – 36 год., самостійна робота – 69 годин)

Дисципліна допомагає виробити і закріпити фахові компетентності студентів на основі оволодіння множинністю теоретико-методологічних підходів і напрямків сучасного соціологічного знання, а також новітніх методик емпіричних досліджень в умовах мультипарадигмальності соціології сьогодення. Буде простежено головні тенденції її розвитку на майбутнє на чолі з культуруванням як основним методологічним поворотом, який відповідає викликам полікультурної сучасності. Особливу увагу буде приділено проблематиці вироблення загальної соціологічної теорії на заміну марксистським і неомарксистським баченням суспільного розвитку українського суспільства. Студенти будуть озброєні практичними навичками оперування отриманими знаннями через ознайомлення із новітніми першоджерелами у справі оволодіння сучасними підходами та інструментами для вирішення наукової проблеми магістерської роботи, в тому числі із їхнім використанням для розробки теоретичної основи магістерського дослідження та методологічної частини програми авторського емпіричного дослідження з обраної студентом теми.

Мета: на основі отриманих під час навчання на бакалаврській програмі компетентностей оволодіти знаннями, навичками і вміннями здійснювати аналіз соціокультурних реалій сьогодення та інтерпретацію соціологічної інформації з урахуванням триваючої російсько-української війни та її впливів на глобальні процеси сьогодення.

Ця дисципліна структурно поділяється на дві частини і передбачає, по-перше, ознайомлення студентів магістерської програми з етапами розвитку соціології з поглибленими порівняльними характеристиками двох останніх за часом етапів. В межах цього змістового модулю буде також здійснено компаративний аналіз змісту і скерованості розвитку соціологічної науки наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. з виділенням головних поворотів (turns) у соціологічному теоретизуванні та напрямків вдосконалення відповідного методичного інструментарію. По-друге, будуть увиразнені провідні тренди побудови сучасної соціологічної науки та вектори/сценарії змін на перспективу. Будуть також проаналізовані соціокультурні трансформації сучасного українського суспільства та відповідні зміни традиційного соціологічного канону, викликані насамперед гострою фазою російської агресії в Україні.

Завдання: виробити у студентів магістерської програми здатність розуміти структуру сучасного соціологічного знання та провідні тренди в її трансформаціях; виокремлювати аксіоматичні ядра новітніх соціологічних теорій, парадигм та метапарадигм з їхнім наступним порівнянням; здійснювати селекцію загальносоціологічних теорій та теорій середнього рівня для використання у написанні своєї магістерської дипломної роботи, добирати відповідні цьому новітні методи емпіричних досліджень, поєднувати несуперечливі положення різних підходів для вироблення комплексної теоретичної основи свого магістерського дослідження, здійснювати апробацію цієї основи у проведенні авторського емпіричного дослідження в рамках обраної теми.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати суть і характер якісних змін у розвитку соціологічної науки наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. в умовах реконфігурації глобалізаційних процесів та російського вторгнення в Україну; представників нових гілок соціологічного знання і теоретичні положення їхніх теорій та концепцій на чолі з соціологією війни; вміти здійснювати компаративний аналіз

аксіоматичних ядер головних напрямів соціологічного теоретизування, обирати та аргументувати свій вибір та наукові преференції; знати зміст головних поворотів методологічного характеру у розвитку сучасної соціології та ті новітні тренди, які притаманні кожному з них і соціологічній науці сучасності в цілому; знати суть наукових дискусій стосовно міждисциплінарності й трансдисциплінарності та обміну сенсами між науками; знати можливості і межі використання нового соціологічного знання до аналізу соціальних процесів і явищ зазначеного періоду в Україні в умовах триваючої війни росії проти України; знати якісно нові методи здійснення емпіричних досліджень, адекватні приращенню соціологічного знання в усій його багатоманітності від поч. – до 20-х рр. ХХІ ст.

Зміст понять

Концепт, теорія, парадигма, метапарадигма; мультипарадигмальність, соціологічне метатеоретизування; аксіоматичні ядра новітніх соціологічних комплексів знань; міждисциплінарність й трансдисциплінарність та метатеоретизування в їхніх межах; методологічний поворот; тренди розвитку соціологічної теорії; триангуляція методологій і методів; глобалізація; російсько-українська війна.

вміти застосовувати набуті знання до аналізу новостворених соціологічних теорій і концепцій як у світовій, так і у вітчизняній соціології; на цій основі та за допомогою компаративного аналізу аксіоматичних ядер новітніх соціологічних теорій і концепцій вміти виробляти свою теоретичну позицію та добирати аргументи щодо її висунення і обстоювання у своїй дипломній роботі; вміти здійснювати теоретичну інтерпретацію обраних теоретичних положень з подальшою їхньою операціоналізацією в авторській програмі соціологічного дослідження в межах дипломної роботи; чітко окреслювати можливості дослідження сучасних процесів і явищ в предметному полі соціології та з врахуванням внутрішніх і зовнішніх міждисциплінарних впливів; вміти аналізувати теоретичні доробки вітчизняних соціологів та з'ясувати їхню валідність на фоні розвитку світової соціологічної думки; вміти враховувати реалії російсько-української війни та їхній вплив на досліджувану тематику.

У результаті успішного проходження курсу студент(ка) набуде:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.

СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання:

ПР 01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

ПР 08. Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології та суміжних галузей знань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Етапи розвитку соціології. Головні методологічні повороти у соціологічному вивченні сучасності.

Тема 1. Порівняльний аналіз виділення етапів розвитку соціології у працях зарубіжних і українських учених.

Створення соціології як науки та класичний етап її розвитку. Соціологія до-глобалізаційного періоду та її головні характеристики. Соціологія доби розгортання глобалізаційних процесів: множинність глобалізацій. Соціологія пост-глобалізаційного періоду: суть, зміст, проєктивні зміни. Класифікації етапів розвитку соціології у працях П. Штомпки, М. Буравого, Дж. Рітцера та українських соціологів (В. Степаненко, В. Бурлачук, М. Захарченко, В. Танчер, А. Ручка, О. Погорілий). Можливості і межі застосовуваних класифікацій у компаративістській візії. Специфіка розвитку соціологічної думки в працях українських соціологів на тлі досягнень світової соціології.

Тема 2. Вплив глобалізації на якісні зміни предметного поля соціології, її методологічних засад та методів емпіричних досліджень на поч. XXI ст.

Потреба переосмислення вмісту і скерованості сучасного етапу розвитку соціологічного знання в нових соціокультурних ситуаціях кінця XX – поч. XXI ст. Глобалізація, глобалізм, глобальність (У. Бек). Вимога радикальної зміни методологічних та методичних засад соціологічної науки (Н. Смелзер). Глобалізація в її західноєвропейському та північноамериканському дискурсах. Вестернізація, американізація, макдональдизація (Дж. Рітцер). Виклики глобалізації та відповіді на них (П. Бергер, С. Хантінгтон). Множинність глобалізацій: вестернізація, істернізація, альтернативні глобалізації (Т. Шрінівас), глокалізації Р. Робертсон). Пандемія коронавірусу COVID-19 як наслідок глокалізації та поштовх до розширення меж віртуальної реальності. Глобальна російсько-українська війна її вплив на констеляцію сучасного соціологічного знання.

Тема 3. Причини радикального розширення методологічних засад соціології в умовах міждисциплінарності

Структура соціологічного знання і місце в ній теорій загального рівня. Соціологічне метатеоретизування в умовах мультипарадигмальності соціології (Дж. Рітцер, В. Резнік). Пошуки загальної соціологічної теорії в українській соціології після розвалу СРСР та краху марксизму-ленінізму наприкінці XX – поч. XXI ст. Марксистські і неомарксистські сюжети в українській соціологічній думці. Незавершеність будови української соціології як її головна проблема. Мультипарадигмальність соціології та міждисциплінарність. Внутрішня і зовнішня міждисциплінарність. Форми, типи, характеристики міждисциплінарності. Потреба зовнішньої міждисциплінарності в умовах нових відкриттів у природознавстві та у соціогуманітарних науках. Інтерфейси соціології та інших наук. Трансдисциплінарність як орієнтир на майбутнє.

Тема 4. Три синтезовані групи методологічних поворотів у соціології сьогодення: зміст, суть та міждисциплінарні орієнтири.

Поняття методологічного повороту та його визначення в сучасній соціологічній літературі. Типи методологічних поворотів поч. ХХІ ст.: історичний, культурологічний, поворот відносин, лінгвістичний, семіотичний повороти та їхні сутнісні риси. Культурсоціологія Дж. Александера та її аплікація до українських умов. «Сильна програма» культурсоціології. Ризикологічний поворот У. Бека, Е. Гіденса, Н. Лумана. Три типи методологічних поворотів Дж. Уррі. Візуальний поворот і поворот повсякденності та їх представленість у (третій) соціології повсякденності та візуальній соціології П. Штомпки. Три синтезовані групи методологічних поворотів у соціології сьогодення. Чутливість української соціологічної думки до методологічних новацій сьогодення.

Змістовий модуль 2. Основні тенденції й перспективи розвитку сучасної соціології. Парадигма миру та війни для світу й України: дискурс нових соціальних порядків.

Тема 5. Трансформація характеру соціології сьогодення

Модифікація глобалізаційних процесів: зміни з поч. 2016 р. Завершення домінування доби глобалізації і соціологія пост-глобалізаційного періоду. Звернення до нового регіоналізму як можливої моделі пояснення нових соціокультурних реалій. Регіони сучасного світу; Єврорегіон; Євроконцепти та їхнє значення для інноваційного розвитку України. Мікрорегіони як нове явище сучасності в умовах триваючої війни з Росією. Поява концептів множинності соціальної реальності включно з віртуальним її різновидом, третинною соціалізацією та формуванням мережевої людини і мережевих спільнот. Нове співвідношення глобального і локального на прикладі російсько-української війни. Чи вимагає змін предмет соціології сучасності із врахуванням імпаکت-фактору воєнного часу? Визначальні риси, основні поняття, центральні теми, домінантні ознаки, головні методи соціології пост-глобалізаційної доби.

Тема 6. Соціологія майбутнього

Докорінна зміна у розумінні соціології: від науки про одиничне суспільство за західним взірцем до науки про фрагментоване людство. Радикальне ускладнення понятійно-категоріального апарату із зростанням в ньому питомої ваги термінів-гібридів з різних ділянок наукового знання. Розширення зони соціологічних рефлексій феноменів штучної (віртуальної) реальності. Тенденція розвитку і плекання багатомірної і багатофункціональної соціологічної рефлексивності гібридного характеру, здатної продукувати концепти і моделі складних саморегульованих систем глобального, регіонального і локального масштабу. Перехід від між- до трансдисциплінарності з появою відповідного їй вищого типу метатеоретизування на основі трансдисциплінарного синкретизму. Тренд перенесення дослідницької уваги соціологів від переважно статичних до здебільшого динамічних і навіть реактивних трансформацій та перетворень соціуму. Зростання когнітивного значення концепту нових соціальних порядків.

Тема 7. Нові соціальні порядки в умовах російсько-української війни як універсальний предмет дослідження соціології майбутнього

Поняття соціальних порядків як певного стану суспільства в його динаміці. Класична і неklasична групи соціологічних теорій і парадигм про соціальні порядки. Творення нових соціальних порядків у сучасній Україні. Сучасне українське суспільство в його нових структурних та інституціональних проявах. Співвідношення держави та громадянського суспільства, зближення й переплетіння їхніх функцій в умовах триваючої повномасштабної

агресії росії. Експонента формування новітньої української політичної нації. Ідентичність громадянина України як осердя української політичної нації. Соціальний капітал воюючого українського суспільства в єдності його складових. Подолання старих ментальних настанов у світоустрої сучасних українців. Нова якість інтеграції та мобілізації українського суспільства у часи війни.

Тема 8. Соціологія війни в центрі структури сучасного соціологічного знання.

Соціологія війни: зміна наукового статусу. Вплив російсько-української війни на переконфігурацію соціологічного знання сьогодення. Констеляція соціологічного знання, його головні кластери та їхня субординація. Перетин кластерів глобалізації та війни як домінантна риса світової соціології сьогодення. Експонентне втручання соціологічного осмислення війни у проблематику співвідношення глобального, регіонального, локального: кейс України. Соціологія війни: суть, зміст, основні поняття і категорії. Війна рф проти України як прояв зіткнення двох різних цивілізацій, відмінних цінностей та світоустроїв. Українське військо як відображення українського суспільства. Мереже-центричний характер ведення війни з боку України та владо-центрична вертикаль дій російської армії. Роль новітніх інтелектуальних технологій у перемогах українського війська. Пovoенна відбудова переможної України та її стратегічні орієнтири.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Етапи розвитку соціології нового та новітнього часу. Головні методологічні повороти у соціологічному вивченні сучасності.												
Тема 1. Порівняльний аналіз виділення етапів розвитку соціології у працях зарубіжних і українських учених		4				8						
Тема 2. Вплив глобалізації на якісні зміни предметного поля соціології, її методологічних засад та методів емпіричних досліджень на поч. ХХІ ст.		4				8						
Тема 3. Причини радикального розширення методологічних засад соціології в умовах міждисциплінарності		4				8						
Тема 4. Три синтезовані групи методологічних поворотів у соціології сьогодення.		4				8						
Змістовий модуль 2. Основні тенденції й перспективи розвитку сучасної соціології. Парадигма миру та війни для світу й України: дискурс нових соціальних порядків.												
Тема 5. Трансформація характеру соціології сьогодення		4				8						
Тема 6. Соціологія майбутнього		4				8						
Тема 7. Нові соціальні порядки в умовах російсько-української війни як універсальний предмет дослідження соціології майбутнього		6				11						
Тема 8. Соціологія війни в центрі структури сучасного соціологічного знання		6				10						
<i>Усього годин</i>		36	-			69						

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Порівняльний аналіз виділення етапів розвитку соціології у працях зарубіжних і українських учених.	8
2	Тема 2. Вплив глобалізації на якісні зміни предметного поля соціології, її методологічних засад та методів емпіричних досліджень на поч. ХХІ ст.	8
3	Тема 3. Причини радикального розширення методологічних засад соціології в умовах міждисциплінарності.	8
4	Тема 4. Три синтезовані групи методологічних поворотів у соціології поч. ХХІ ст., їхній зміст, суть та міждисциплінарні орієнтири.	8
5	Тема 5. Трансформація характеру соціології сьогодення.	8
6	Тема 6. Соціологія майбутнього.	8
7	Тема 7. Нові соціальні порядки в умовах російсько-української війни як універсальний предмет дослідження соціології майбутнього.	11
8	Тема 8. Соціологія війни в центрі структури сучасного соціологічного знання.	10
	Разом	69

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні науково-дослідні завдання полягають у вимозі застосування одержаних під час засвоєння матеріалу навчальної дисципліни знань і вмінь до формулювання методологічних та методичних засад дипломної магістерської роботи кожним студентом.

Індивідуальні завдання передбачені у декількох варіантах:

- 1) *індивідуальні презентації* за матеріалами першого або другого змістових модулів за вибором студента (11 балів);
- 2) *самостійна робота та її письмові завдання*: ІНДЗ з використанням процедури культурсоціологічного аналізу відповідно до теми магістерської роботи (12 балів);
- 3) *письмова робота*: тези доповіді/виступу за темою обраного кейсу (3 бали).

До індивідуальних науково-дослідних завдань відноситься насамперед підготовка кожним студентом усної презентації (чи письмового есею) на обрану тему та його представлення на семінарських заняттях. Перелік тем надається викладачем на перших заняттях і обговорюється із студентами; староста академічної групи формує таблицю із зазначенням обраної теми та графіку проведення усних презентацій / надання викладачеві письмових есеїв. Правила підготовки презентацій / есеїв студентами магістерської програми Правила підготовки презентацій / есеїв студентами магістерської програми є такими ж, як і під час вивчення нормативної навчальної дисципліни «Культурсоціологічний аналіз сучасного суспільства», якою студенти опанували у попередньому семестрі.

Наступним індивідуальним завданням є підготовка «сильної» програми культурсоціологічного аналізу тієї теми, яка безпосередньо чи опосередковано дотична до написання дипломної магістерської роботи. На перших заняттях окреслення цього індивідуального науково-дослідного завдання відбувається на консультації за участю

наукового керівника студента. Впродовж опанування нормативною дисципліною студент відповідно до затвердженої на кафедрі теми магістерської роботи та у співпраці із науковим керівником обирає той чи інший теоретичний підхід в межах двох головних вимірів та двох останніх етапів розвитку соціологічного знання та модифікує його положення відповідно до мети і завдань своєї роботи. Друга складова ІНДЗ – формулювання методів свого магістерського дослідження: кількісних, якісних, змішаних; вербальних і невербальних; із застосуванням вторинного аналізу відкритих баз даних чи створенням власної емпіричної бази дослідження.

Підготоване ІНДЗ у вигляді додатку до дипломної роботи надається викладачеві наприкінці семестру, проходить його експертне оцінювання; виставлена оцінка включається до балів, що їх студент магістерської програми отримує за роботу у семестрі. Захист цього різновиду ІНДЗ із врахуванням зауважень наукового керівника та викладача відбувається на іспиті.

Правила підготовки ІНДЗ надано у п. 13.

Нарешті, студент може створити тези (невеликого формату) свого виступу / участі у дискусії на лекції чи семінарському занятті з тим, аби стисло аргументувати свою позицію, висловлену, але недопредставлену належним чином під час навчального заняття.

10. Методи навчання та оцінювання

Підсумки вивчення цієї дисципліни деталізують наступні програмні результати навчання, методи навчання і викладання, методи оцінювання, наведені нижче.

Результати навчання	Методи навчання і викладання	Методи оцінювання досягнення результатів навчання
ПР 01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	Мультимедійні та інтерактивні лекції, індивідуальна робота, робота в малих групах, самостійна робота, практика	Оцінка усних виступів, відповідей, доповнень; оцінка участі в дискусіях; оцінка результатів практики
ПР 08. Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології та суміжних галузей знань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Представлення різних видів індивідуальної роботи та ІНДЗ, самостійна робота, індивідуальна презентація, тези виступу, самоосвіта	Оцінка захисту презентації, оцінка ІНДЗ, оцінка відповіді, доповнення, обговорення, участі в дискусіях, тез доповіді/виступу

11. Методи контролю

Поточний контроль: опитування, виступи на семінарських заняттях (усний контроль участі студентів у дискусіях, доповнення, індивідуальні презентації); практична перевірка результатів виконання індивідуальних завдань самостійної роботи (ІНДЗ); проведення і оцінювання письмових контрольних робіт і тез.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні/самостійні: 45 % семестрової оцінки; максимальна кількість **24 бали**

- індивідуальні письмові роботи (ІНДЗ) : 30 % семестрової оцінки; максимальна кількість **15 балів**

- індивідуальні презентації: 25 % семестрової оцінки; максимальна кількість **11 балів**

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточний семестровий контроль сумарно – 50 балів; підсумковий контроль у вигляді іспиту – 50 балів. Іспит проводиться у письмовій та усній формі. Білет складається із 2 теоретичних питань та одного питання, скерованого на захист ІНДЗ, пов'язаного з темою магістерської дипломної роботи.

Оцінювання знань студентів протягом семестру проводиться за такими видами робіт:

1. *активність студента на занятті* (участь у дискусіях, доповнення) – 0.5 балів/заняття (максимально можна отримати 12 балів за семестр);
2. *індивідуальні презентації* за першим або другим модулями (максимальна кількість балів 12);
3. *самостійна робота та її письмові завдання* (максимальна кількість балів 11): ІНДЗ з використанням множинних дослідницьких процедур;
4. *письмові роботи* (максимальна кількість балів 15):
  - 1) тези доповіді/виступу за темою кейсу – 3 бали;
  - 2) підсумкова контрольна робота – 12 балів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий екзамен	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
2	5	7	11	4	4	8	9		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70	задовільно	
E	51-60		
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13.Методичне забезпечення

ПРАВИЛА *підготовки і оформлення індивідуального*

**науково-дослідного завдання (ІНДЗ)
з нормативної навчальної дисципліни
«Нові виміри сучасного соціологічного знання»
для студентів 1 к. програми підготовки магістрів**

Цей різновид індивідуального науково-дослідницького завдання є фактично продовженням самостійної роботи студента, навички якої він набув у попередньому семестрі. Різниця полягає в тому, що в 1 семестрі в якості ІНДЗ студент мав представити алгоритм культурсоціологічного аналізу обраної теми в річищі культурсоціології Дж. Александера. У 2 семестрі це завдання ускладнюється, оскільки, крім культурсоціології та її «сильної» програми, студент може обрати декілька інших соціологічних підходів до опрацювання під час формування теоретичної основи свого магістерського дослідження.

Отож виконання цього ускладненого ІНДЗ передбачає перш за все застосування отриманих теоретичних знань з сучасного стану розвитку світової та вітчизняної соціологічної думки для формування теоретичних положень магістерської кваліфікаційної роботи і вимагає наступного порядку її оформлення (детальніше цей порядок наведений у Вступі до навчально-методичних матеріалів викладача, наданих студентам на початку занять). При цьому студенти дотримуються правила перетину двох вимірів соціологічного знання (за критерієм структурації і критерієм рівнів соціологічного аналізу).

1. Студент здійснює селекцію рівнів соціологічного аналізу проблем своєї магістерської роботи відповідно до носія проблеми – особистості (мікрорівень); соціальної спільноти/групи (мезорівень); суспільства та його великих структур і процесів (макрорівень); людства як світової системи (мегарівень) і зазначає обраний рівень у відповідному формулюванні.
2. Студент обирає один з напрямків / метапарадигм / парадигм / теорій сучасної соціології, найбільш релевантний до теми його магістерської роботи, та аргументує свій вибір.
3. Студент відбирає з наведеної джерельної бази декілька головних теоретичних положень, в яких відображається її суть, і обґрунтовує доцільність їхнього використання при розкритті проблематики своєї дипломної роботи.
4. Студент здійснює процедуру аплікації відібраних теоретичних засновків через формулювання відповідних положень, які становитимуть теоретичну основу магістерської дипломної роботи.

Підсумки цієї частини роботи можуть бути відображені у вигляді таблиці з двома стовпчиками, де ліворуч наведено кожне теоретичне положення з джерельної бази по окремості з його відповідником у правому стовпчику таблиці згідно з темою і проблематикою магістерської роботи.

Ця процедура може бути комплексною у випадку, якщо студент відбирає декілька теоретичних джерел, а з них – несуперечливі теоретичні положення, які доповнюють одне одного. Також комплексним може бути застосування комбінації методів (до прикладу, анкетування + фотоінтерв'ю).

Наступним кроком має бути вибір релевантних методів емпіричного дослідження та аргументація на користь цього вибору. При цьому слід дотримуватися правила відповідності обраної теоретичної основи і методів конкретно-соціологічного дослідження з її використанням. Згодом це правило має бути реалізованим при розробці методологічної частини програми магістерської дипломної роботи, яка вимагає теоретичної інтерпретації головних понять дослідження та їхньої практичної операціоналізації.

Цей головний різновид ІНДЗ попередньо представляється у вигляді додатку до дипломної роботи впродовж семестру і проходить процедуру захисту на іспиті.

Електронна адреса проф. Черниш Наталії Йосипівни для індивідуальних консультацій: nataliyachernysh39@gmail.com

14. Рекомендована література

Базова література:

1. Черниш, Н. (2017). Соціологія сьогодення: тенденції та перспективи розвитку. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 4: 5-21.
2. Черниш, Н.Й. (2018). Стан сучасного загальносоціологічного теоретизування: глобальний досвід і локальні специфікації. Український соціум. 1 (64): 19-32.
3. Черниш, Н.Й. (2019). Українська соціологія у пошуках загальної теорії в умовах міждисциплінарності. Український соціум. 2: 9-34.
4. Черниш, Н.Й. (2020). Соціологічні аспекти вивчення взаємозв'язків між глобалізацією та пандемією COVID-19. Український соціум. 4 (75): 9-16.
5. Черниш, Н.Й. (2022). Особливості розвитку української соціології в умовах російсько-української війни. Український соціум. 4 (84): 9-27.
6. Лапан, Т.Д., Химович, О.С., Черниш, Н.Й. (2022). Російсько-українська війна: теорія та практика соціологічного осмислення. Український соціум. 3 (82): 28-51.
7. Історія української соціології (2018) /за заг. ред. К. Батаєвої, В. Бурлачука, В. Степаненка. К.: Кондор, 392 с.
8. Норт, Д., Волліс, Дж., Вайнгест, Б. (2017). Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії. К.: Наш формат, 352 с.
9. Соціологічне метатеоретизування: історія та сучасність (2019) /за заг. ред. В. Резніка. К.: Ін-т соціології НАН України, 506 с.
10. Українське суспільство в умовах війни. 2022 (2022). К.: Ін-т соціології НАНУ, 410 с.
6. Штомпка, П. (2020). Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: КолірПРО, 799 с.

Додаткова література:

1. Абушенко, В. (2013). Пострадянська соціологія: мультипарадигмальність і туга за теоретичним синтезом. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 4: 54-68.
2. Круглий стіл «Системні ризики нестабільного суспільства: соціологічна аналітика» (2020). Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 4: 161-189.
4. Соболевська, М.О. (2014). Порядок дискурсів порядку: неофункціоналізм та постструктуралізм в сучасній соціологічній теорії: Монографія. К., Логос. 248 с.
5. Чернецький, Ю. (2015). Розвиток системи основних понять соціології наприкінці ХХ – на поч. ХХІ століть. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2: 96-111.
6. Штомпка, П. (2022). Соціальний капітал. Теорія міжособистісного простору. К.: Дух і Літера, 400 с.

Інтернет-джерела:

1. Ворона, В. (2022). Соціологія як наукова дисципліна: постпозитивістська концепція Дж. Александера та П. Коломі. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 4: 7–29. URL: <https://doi.org/10.15407/sociology2022.04.007>
2. Іващенко, О. (2015). Про оновлений канон Гіденса. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 3: 188-196. URL: <http://stmm.in.ua/archive/ukr/2015-3/15.pdf>
3. Пилипенко, В. (2022). Постпозитивізм у мультипарадигмальному просторі соціальних та поведінкових наук. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 4: 121–142. URL: <https://doi.org/10.15407/sociology2022.04.121>
4. Степаненко, В. (2020). COVID-19 як нова соціальна реальність. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 4: 5-22. URL: <http://stmm.in.ua/archive/ukr/2020-4/3.pdf>
5. XX World ISA Congress of Sociology (2023). Book of abstracts. Melbourne, ISA, 921 pp. URL: <https://www.isa-sociology.org/uploads/imgen/1579-isa-wcs2023-book-of-abstracts.pdf>

6. Beckert, J., Suckert, L. (2021). The future as social fact. The analysis of perceptions of the future in sociology. *Poetics*. Vol.84, February 2021, 101499. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0304422X20302424>
7. Chernysh, N. (2022). How the Russian-Ukrainian war affects sociology. *Global Dialogue*, October, 2022. URL: <http://globaldialogue.isa-socio-logy.org/articles/how-the-russian-ukrainian-war-affects-sociology>
7. Contemporary Sociology: Sage Journals. URL: <https://journals.sagepubl/home/cxx>
8. Contemporary Sociology on JSTOR. URL: <https://jstor.org/journal/contsoci>
9. Halford, S., Southerton, D. (2023). What future for the sociology of future? Visions, concepts and methods. *SAGE journals*. Vol. 57, issue 2. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/00380385231157586>
10. Kutsenko, O. (2023). Power of freedom and activism: Ukrainian alternative to militant authoritarianism. URL: https://sau.in.ua/app/uploads/2023/07/kutsenko_isa-congr.pdf
11. Newell, William H., Wentworth, J., and Sebberson, D. (2001). *Theory of Interdisciplinary Studies*. URL: <http://hdl.handle.net/10323/4378>
12. Selin, C. (2008). The sociology of the future: tracing stories of technology and time. *Sociology Compass*. 2(6): 1878-1895. URL: https://www.researchgate.net/publication/229713673_The_Sociology_of_the_Future_Tracing_Stories_of_Technology_and_Time
13. *The Blackwell Companion to Globalization* (2007) /ed. by G. Ritzer. Blackwell Pbl., 695 pp. URL: http://ewclass.lecture.ub.ac.id/files/2015/02/George_Ritzer_The_Blackwell_companion_to_globaliBookFi.org.pdf

15. Інформаційні ресурси

Часописи

Часописи вітчизняні

1. Соціологія: Теорія, методи, маркетинг.
2. Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Соціологія.
3. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна.
4. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи.
5. Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». Соціологічні науки.
6. Український соціологічний журнал. Наукове та інформаційне видання.

Часописи зарубіжні

1. *American Journal of Sociology* (США).
2. *American Sociological Review* (США).
3. *British Journal of Sociology* (Велика Британія).
4. *Canadian Journal of Sociology* (Канада).
5. *Cultural Sociology* (Міжнародний).
6. *Current Sociology* (Міжнародний).
7. *European Journal of Sociology* (Міжнародний).
8. *European Sociological Review* (Міжнародний).
9. *International Review of Sociology* (Міжнародний).
10. *Electronic Journal of Sociology* (Міжнародний).
11. *Sociological Methods and Research* (Міжнародний).

12. Sociological Quarterly (Міжнародний).
13. Sociological Research Online (Міжнародний).
14. Teaching Sociology (Міжнародний).
15. Theory, Culture, and Society (Міжнародний).
16. Nova Ukraina. Zeszyty historyczno-politologiczne (Республіка Польща).

Доступ до професійних баз даних, інформаційно-довідкових та пошукових систем

1. Електронна бібліотека Інституту соціології НАН України. URL: i-soc.com.ua/institute/el_library
2. Дослідження та архів даних соціологічної групи «Рейтинг». URL: www.ratinggroup.ua
3. Опитування та публікації Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. URL: www.dif.org.ua
4. Банк даних Київського міжнародного інституту соціології. URL: www.kiis.com.ua
5. Довідково-інформаційний портал Sociosite. URL: www.sociosite.net
6. Інформаційний і пошуковий портал з соціальних наук Social Science Hub. URL: www.sshub.com
7. Science Information Gateway (SOCIG). Режим доступу: www.sosig.ak.uk
8. Liens Socio. URL: <http://www.liens-socio.org>
9. Socioland. URL: www.sozioland.de
10. Каталог програмного забезпечення і баз даних для соціологів. URL: http://www.stat.washington.edu/raftery/Research/Soc/soc_software.html
11. Міжнародна база даних ЮНЕСКО з соціальних наук (інституції, персоналії). URL: DARE: www.databases.unesco.org/dare/form.html
12. Бази даних наукової періодики і книг. URL: www.jstor.org; www.ebsco.com
13. Бази даних з досліджень молоді. Режим доступу: <http://www.ESPAD.org>; <http://www.HBSC.org>
14. Архів Європейського соціального дослідження. URL: <http://ESS.nsd.uib.no>